

CALEA MÂNTUIRII

Săptămânal editat de Centrul de Studii Teologice-Istorice și de Prognoză Pastoral-Misionară al Facultății de Teologie Ortodoxă Arad.
Redactor fondator (1935): Preot Ilarion V. Felea. Apare cu binecuvântarea Înaltpreasfințitului Timotei, Arhiepiscopul Aradului

La Iordan, calea mântuirii tuturor oamenilor s-a arătat!

EDITORIAL

Lumina Botezului Domnului și lumina vieții oamenilor

Creștinătatea întreagă a parcurs zilele acesteia momente de mare înălțare sufletească, de iubire și comuniune, de bucurie și de lumină. La fiecare dintre praznicele pe care le-au petrecut, oamenii au fost luminați cu lumina sensului sărbătorilor respective. Fiecare sărbătoare celebrată a răspândit o lumină a ei specifică peste întreaga creație și peste sufletele oamenilor. Sărbătoarea Nașterii Domnului L-a prezentat și actualizat lumii pe Iisus Hristos, ca Soare al dreptății (tropicalul Crăciunului) care răspândește razele luminoase ale cunoștinței de Dumnezeu, luminând mințile oamenilor; praznicul tăierii împerejor și, implicit, al Anului Nou a adus sensul luminos pe care acest eveniment din viața Mântuitorului l-a avut pentru ceea ce înseamnă Legea Veche și Legea Nouă, referitor la simbolurile, tipurile și analogiile pe care evenimente ale Legii Vechi, despre care dă mărturie Vechiul Testament, au fost împlinite de Iisus Hristos, pe de o parte, dar, prin împlinirea lor de către Hristos, ele sunt și depășite prin desăvârșirea lor de către El, dar, totodată, ele răspândesc o lumină care se proiectează în sufletele celor care celebrează evenimentul respectiv, pe de altă parte. Tăierea împerejor a Domnului face parte și ea din șirul acestor împliniri.

O Lumină deosebită se răspândește peste oameni și creație la Botezul Domnului în Iordan.

Evenimentul de la râul Iordanului – Botezul Domnului de către Ioan Botezătorul – reprezintă un act de maximă importanță și semnificație pentru întreaga omenire, deoarece el nu numai că descoperă lumii taina Preasfintei Treimi – Dumnezeuul Iu-

birii și al mântuirii oamenilor – dar, el revelează pentru întreaga creație o Lumina mare, Lumina Sfintei Treimi, Care S-a arătat la Iordan, într-o Epifanie copleșitoare. Revelarea sau descoperirea acestei Lumini este de o importanță fundamentală pentru întreaga existență. Revelatorul acestei Lumini este Domnul Însuși, Care este „Lumină din Lumină, Dumnezeu adevărat din Dumnezeu adevărat” (Crez). Ca Lumină veșnică și personalizată în comuniunea Sfintei Treimi, Lumina Iordanului Îl pune în evidență pe Iisus Hristos în calitate de Lumină vie, strălucitoare și care învaluiște întreaga creație cu Lumina Sa. Cu multă forță de expresie, una din cântările praznicului Bobotezei subliniază această lucrare a lui Hristos, când spune: „Cel ce Se îmbracă cu lumina ca și cu un veșmânt, pentru noi a binevoit a Se face ca noi, și Se îmbracă astăzi cu repejunile Iordanului, nu El având trebuință de aceasta spre curățire, ci lucrându-ne nouă în Iordan cea de a doua naștere. O, minune! Hristos, Dumnezeul și Mântuitorul sufletelor noastre, fără de foc topește și zidește din nou fără de sfărâmare, și mântuiește pe cei ce se luminează întru El” (Vecernia Bobotezei, Stihira Litiei, glas 4).

Într-o altă cântare a praznicului Bobotezei se evidențiază calitatea de Lumină veșnică a Celui care a venit la Iordan să se boteze. „Arătat-Te-ai astăzi la toată lumea și lumina Ta, Doamne, s-a însemnat peste noi, care cu cunoștință Te laudăm. Venit-ai și Te-ai arătat, Lumina cea neapropiată” (Condacul praznicului).

Continuare în pagina 2
Pr. Ioan TULCAN

PREDICA

Botezul lui Hristos înnoirea omului creștin

În predica de la Bobotează, Sfântul Ioan Gură de Aur grăiește astfel: „...când îmi arunc ochii peste mulțimea aceasta duhovnicească, când văd această bogăție nesfârșită a Bisericii și când mă gândesc apoi că odată cu trecerea sărbătorii va pleca în grabă și mulțimea aceasta de aici, mă întristez, mă doare sufletul, că Biserica, ea care a dat naștere la atâția fii, nu poate să se bucure de ei la fiecare Sfântă Liturghie, ci numai în sărbători. Cât de mare ar fi veselia duhovnicească, cât de mare bucuria, cât de mare slava lui Dumnezeu, cât de mare folosul sufletelor, dacă la fiecare Sfântă Liturghie aș vedea atât de pline sânurile Bisericii”.

Evenimentul Botezului Domnului adună atâta popor la slujbă pentru că este un eveniment teofanic, adică arătare a lui Dumnezeu, eveniment al coborârii Treimii la noi. La Bobotează se deschid cerurile, ca noi să putem vedea slava lui Dumnezeu, lucrând cu putere.

„La Praznicul Bobotezei în fiecare an, se începe înnoirea omului creștin. An de an, prin aghiasmă, se face nu numai sfințirea caselor, ci și a trupurilor și a sufletelor omenești, se face curățirea minții, inimii și a vieții noastre”- scria părintele profesor Ilarion V. Felea în lucrarea sa „Spre Tabor”. Textul acesta de mare adâncime, subliniază valențele pe care Praznicul Bobotezei îl are în viața fiecărui creștin. Boboteaza este Praznicul botezului lui Hristos de la Ioan. Dacă ne întrebăm pentru ce S-a botezat Hristos cu botezul lui Ioan, câtă vreme El nu avea păcat, răspunsul la această întrebare este unul întreit.

S-a botezat Hristos de către Ioan, nu pentru iertarea păcatelor, că nu le avea, nu pentru pocăință, că nu avea trebuință de aceasta câtă vreme era Sfântul lui Dumnezeu, nici pentru că avea trebuință de harul Duhului, câtă vreme Îl are pururea pe Duhul Sfânt în El, ca „Dumnezeu adevărat din Dumnezeu adevărat”, ci pentru ca Ioan să-L

facă cunoscut multimilor: „Iată Mielul lui Dumnezeu cel ce ridică păcatul lumii” (Ioan 1, 29).

S-a botezat Iisus ca să-și arate smerenia Sa, micșorarea slavei Dumnezeiești. Iată mărturia Sfintei Evanghelii: „...a venit Iisus din Galileea, la Iordan, către Ioan, ca să Se boteze de către el.

Ioan însă Îl oprea zicând: Eu am trebuință să fiu botezat de Tine, și Tu vii la mine? și răspunzând Iisus a zis către el: Lasă acum, că așa se cuvine să împlinim toată dreptatea. Atunci L-a lăsat” (Matei 3, 13-15). Nu în cele din urmă, ci în primul rând, S-a botezat Hristos ca să ne facă nouă început mântuirii în baia Sfântului Botez, pentru că în apele Iordanului se rezidește întreaga făptură: „A venit Iisus să se boteze, cu toate că nu-i trebuia aceasta, ca Unul care era Preacurat, fiind născut din Preacurata și Preasfânta Fecioară, El Însuși fiind izvorul a toată curăția și sfințenia. Însă Cel ce a luat asupra Sa toate păcatele oamenilor a venit la râu ca să le spele pe ele cu Botezul. A venit la ape ca să sfințească firea lor; a venit Să Se boteze ca să ne pregătească nouă baia Sfântului Botez” (Cuvânt la Botezul Domnului, Viețile Sfinților pe Ianuarie, p. 136).

Continuare în pagina 2

Pr. Lucian FARCAȘIU

Din sumar

- ▶ Renașterea omului prin Botez și intrarea acestuia într-o nouă viață
pagina 2, Florin Avram
- ▶ Icoana Botezului lui Hristos
pagina 3, Sorin Gheorghe Săplăcan
- ▶ Slujirea arhierescă a Mântuitorului Iisus Hristos
pagina 4, Ionuț Milcomete
- ▶ Vedere duhovnicească asupra Sărbătorilor din timpul iernii
pagina 4, Dănuț Tulcan

Botezul lui Hristos înnoirea omului creștin

Urmare din pagina 1

Botezul Mântuitorului în apele Iordanului este chip al Botezului creștin, iar între botezul lui Ioan și Botezul creștin există o distincție fundamentală. Diferența constă în aceea că în timp ce Botezul lui Ioan nu dădea nici Duhul Sfânt, nici iertarea prin har, Botezul creștin este plin de har, izbăvind de păcate, curățind sufletul și dăruindu-ne harul Duhului.

Referindu-se la relatarea scripturistică a evenimentului Botezului Domnului, ca arvună a Botezului creștin, Sfântul Ioan Gură de Aur, în cuvântul său la Botezul Domnului, face câteva necesare precizări. În primul rând Sfânta Scriptură arată că la Botezul Mântuitorului s-au deschis cerurile și ne explică Sfântul Ioan: „Pentru ce s-au deschis cerurile? Ca să afli că și la botezul tău s-au deschis cerurile, ca Dumnezeu să te cheme spre patria cea de sus și să te înduplece că n-ai nimic comun cu pământul”. Cât despre arătarea porumbelului pe cer, deasupra capului Fiului lui Dumnezeu, Sfântul Părinte arată: „Porumbelul nu mai scoate din corabie un singur om, ci, arătându-se, ridică la Cer întreaga lume, iar în loc de stălp de măslin, aduce întregii lumi înfierea”.

În concluzie, Sfântul Ioan Hrisostom consideră că prin Botezul creștin „Deschizându-se porțile cele de sus, trimitând de acolo Duhul și chemându-ne în patria cea din ceruri, Hristos ne duce de la vechea viață la noua viață. Nu numai că ne cheamă, ci ne dă și cea mai mare vrednicie. Nu ne-a făcut îngeri și arhangheli, ci fii ai lui Dumnezeu, fii iubiți; și astfel ne dă să moștenim cerul”.

Răscumpărându-l Hristos pe om în baia Botezului, al cărui chip este botezul Său în apele Iordanului, se răscumpără întreaga făptură, întreaga zidire. Tocmai de aceea, în ziua Botezului Domnului se sfințesc toate apele, ca semn al înnoirii și al recreării întregului cosmos. În aceeași predică la Bobotează a Sfântului Ioan Gură de Aur, găsim o foarte importantă mărturie despre rânduiala sfințirii apelor în această zi, ceea ce atestă vechimea acestei tradiții sfinte. Iată conținutul mărturiei: „Ziua de astăzi este ziua în care S-a botezat, în care s-a sfințit firea apelor. De aceea în sărbătoarea aceasta, la miezul nopții, toți iau apă și o duc acasă și o păstrează tot anul, căci astăzi au fost sfințite toate apele; și minunea aceasta e vădită: apa aceasta nu se strică cu trecerea timpului,

apa aceasta rămâne limpede și proaspătă, și deși de trei ani fiind, se ia la întrecere cu apa adusă acum de la izvor”.

Așadar, Boboteaza nu-i doar moment de primenire a caselor, de înnoire a lor, ci este în primul rând moment de înnoire sufletească, de tainică reculegere și adâncă evlavie. De aceea, până astăzi, creștinii trăitori de la țară, postesc, ajunează toată ziua până în momentul în care preotul le dă crucea spre sărutare, stropindu-i cu aghiasma cea mare.

Praznicul Botezului Domnului este așadar Praznicul coborârii Dumnezeului-Treime la noi, al înnoirii noastre și al refacerii întregii creații căzute. Semn al întregii bucurii care trebuie să învâluie întreaga zidire în aceste zile de duhovnicească prăznuire.

Lumina Botezului Domnului și lumina vieții oamenilor

Urmare din pagina 1

Cu alte cuvinte, atunci când oamenii celebrăză marele praznic al Botezului Domnului, cu credință și iubire, Lumina lui Hristos Care S-a arătat prin Cel Unul din Treime la râul Iordanului se răspândește peste toți aceștia. Astfel, Lumina lui Hristos Care S-a arătat devine lumina vieții tuturor oamenilor. Este acesta un mare dar al lui Iisus Hristos, împărtășit oamenilor la Iordan. „Botezul Domnului Iisus Hristos în Iordan ne arată că omul este în centrul atenției și al iubirii Preasfintei Treimi. Cuvintele troparului „În Iordan, botezându-Te, Tu, Doamne, închinarea Treimii S-a arătat” înseamnă că întreaga Sfântă Treime S-a arătat la Botezul lui Iisus în Iordan, iar în centrul iubirii Preasfintei Treimi era firea omenească pe care a luat-o Fiul lui Dumnezeu ca să o vindece de păcat și de moarte, să o lumineze, să o sfințească și să o îndumnezeiască, aducând-o la asemănarea cu Cel Unul Sfânt” (Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, *Evanghelia slavei lui Hristos*, Editura Basilica, București 2016, p. 493).

Lumina lui Iisus Hristos devine Lumină a vieții tuturor oamenilor, fără excepție, deoarece toți oamenii au fost cuprinși în umanitatea lui Hristos, asumată la Întruparea de la Duhul

Sfânt și din Fecioara Maria. Această realitate atât de generoasă pe care ne-o înfățișează taina Iordanului se cuvine a fi asumată în mod conștient și liber, de către cât mai mulți oameni, dacă s-ar putea chiar de către toți, pentru ca viața oamenilor, adică cuvintele și faptele lor, să fie luminate, transformându-se în roade ale Luminii lui Hristos. Dacă acest lucru s-ar petrece, atunci societatea omenească ar fi luminată ea însăși de Lumina lui Hristos, iar întunericul necredinței, al egoismului, al răutății și al violenței ar dispărea, treptat, din viața socială.

Pentru aceasta, este necesar ca ochii minții tuturor să fie îndreptați spre Iisus Hristos, Care a spus: „Eu, Lumină am venit în lume, ca oricine crede în Mine să nu rămână în întuneric” (Ioan 12, 46). Deci, Iisus Hristos este Lumina vieții tuturor. De aceea, este esențial a crede în El, potrivit îndemnului Evangheliei: „Credeți în Lumină, ca să fiți fiii Luminii” (Ioan 12, 36).

Există o nădejde creștinească, ca Noul An – 2017 – purcezând de la Botezul Domnului în Iordan, să fie sub semnul acestei Lumini, care nu mai cunoaște nici un apăs, ci va continua să strălucească tot mai puternic în viețile oamenilor.

„Cel ce se îmbracă cu lumina ca și cu o haină, pentru noi a binevoit a Se face ca noiși Se îmbracă astăzi cu apa Iordanului, nu El având trebuință de aceasta spre curățire, ci lucrându-ne nouă în Iordan cea de-a doua naștere. O, minune: Hristos, Dumnezeul și Mântuitorul sufletelor noastre, fără de foc topește și zidește din nou fără de sfărâmare și mântuiește pe cei ce se luminează întru Dânsul” (Stihira I, la Litia de la Vecernia Praznicului).

„Să cântăm credincioșii mărirea binefacerii lui Dumnezeu, cea pentru noi. Că făcându-Se om, pentru păcatul nostru, pentru curățirea noastră Se curățește în Iordan, Cel ce este singurul curat și nescricăcios, sfințindu-mă pe mine și apele și zdrobind capetele balaurilor, în apă. Deci să luăm apă cu veselie, fraților. Că celor ce o iau cu credință, în chip nevăzut se dădarul Duhului, de la Hristos Dumnezeul și Mântuitorul sufletelor noastre” (Sfințirea cea mare a apei, Stihira de la stropirea credincioșilor)

Renașterea omului prin Botez și intrarea acestuia într-o nouă viață

Această Taină a fost instituită de Mântuitorul Hristos îndată după învierea Sa din morți, odată cu trimiterea Sfinților Apostoli la propovăduirea Cuvântului Logosului Întrupat: „Mergând învățați toate neamurile, botezându-le în numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh, învățându-le să păzească toate câte v-am poruncit Eu vouă, Și iată Eu sunt cu voi până la sfârșitul veacului. Amin” (Matei 28, 19-20) și „Cel ce va crede și se va boteza se va mântui, iar cel ce nu va crede se va osândi” (Marcu 16,16).

Mântuitorul Însuși s-a botezat cu Botezul lui Ioan, însă nu că avea El nevoie de a fi curățit de păcate, ci pentru a ne arăta nouă importanța și lucrarea Botezului, cu privire la acest lucru Sfântul Ioan Damaschin spune: „Se botează nu pentru că El a avut nevoie de curățire, ci pentru că Și-a împroriat curățirea mea, ca să zdrobească capetele balaurilor din apă, ca să înecă păcatul, ca să înmormânteze pe tot Adamul cel vechi în apă, ca să sfințească pe Botezătorul, ca să împlinească Legea, ca să descopere taina Treimii, ca să ne dea nouă pildă și exemplul de a ne boteza.”

Aceasta se săvârșește prin întreita afundare a celui ce se botează în apă în numele Sfintei Treimi, cele trei afundări și ridicări din apă semnifică cele trei zile petrecute de Hristos în mormânt și învierea Sa a treia zi din morți.

Cel care primește botezul devine partaș la moartea și învierea lui Hristos, curățit și luminat, omul moare pentru vechea stare trupească, având parte de o nouă naștere, duhovnicească, prin care acesta pătrunde în viața cea veșnică, care este însuflețită de Duhul Sfânt și dobândește starea de cetățean al Împărăției Cerurilor.

Oamenii fiind născuți după păcat, deși născuți într-un anumit grad și din Duhul, totuși în cea mai mare parte sunt despărțiți de Duhul, acesta ajutând la nașterea lor și la menținerea lor într-o anumită noutate, dar aceasta fiind limitată, deoarece nu se află într-o comuniune deplină cu ei.

Duhul nu mai suflă liber în ei, pentru că aceștia s-au înlănțuit prin pasiunile inferioare ale repetiției naturale, fiind doar trupuri, nu și viață.

Cuvântul dumnezeiesc prin întrupar-

ea Sa, a adus Duhul Sfânt din nou și într-un grad deplin în comunicare cu creația. Omul care se apropie și se deschide prin credință lui Hristos se poate naște din nou prin lucrarea precumpănitoare a Duhului.

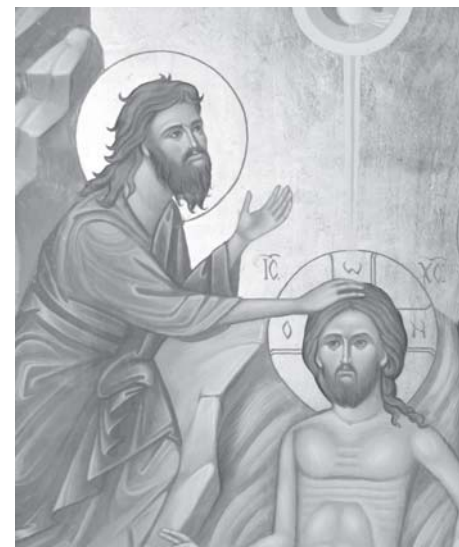
Sfântul Duh se extinde în oamenii care cred în Hristos, prin Taina Sfântului Botez refăcându-se chipul Logosului în ei.

Aceștia nu puteau trece la această viață nouă decât printr-o altă naștere, în care Duhul Sfânt să pneumatizeze în mod intens și rezerva lichidă, adică prin Botez.

Iisus Hristos întrupat deși nu avea nevoie de această renaștere prin Botez, deoarece El era născut de la început din Duhul, totuși acceptă botezul pentru noi oamenii, pentru a fi și în această privință primul om care se botează din apă și din Duh.

Omul se renaște atât din Duh, cât și din materia cosmică, întrucât apa reprezintă această materie în starea lichidă.

Panayotis Nellis afirmă următoarele: „Scufundându-se omul la Botez în a-

ceastă apă se întâlnește în ea cu Hristos, sau se enipostiază în El, sau se personalizează deplin încadrându-se în Persoana Lui și se umple de energiile Duhului Sfânt ce iradiază din Hristos. A trebuit să Se scufunde Fiul în natura omenească și prin ea în apă, pentru ca noi, scufundându-ne în apă, să ne scufundăm în viața lui dumnezeiască, sau în Duhul Lui cel Sfânt”.

Florin AVRAM

Așa cum se arată în Erminia picturii bizantine (Dionisie din Furma, *Erminia picturii bizantine*, Editura Sofia, București, 2000, p. 103) icoana Botezului Domnului este o reproducere exactă, în registru plastic, a mărturiei evanghelice (Matei 21, 33-44), cu adăugarea detaliilor corespunzătoare slujbei zilei, cum sunt îngerii și figurile alegorice de la picioarele Mântuitorului. Icoana Botezului Domnului se mai numește și Epifania, deoarece Botezul este o descoperire a dumnezeirii lui Hristos, când își începe deschis lucrarea de mântuire a lumii. „Nu ziua când S-a născut Hristos trebuie numită Epifanie, spune Sfântul Ioan Gură de Aur, ci ziua când S-a botezat. Nu prin naștere S-a făcut cunoscut tuturor, ci prin Botez. Mai înainte de ziua Botezului nu era cunoscut oamenilor.” (Sfântul Ioan Gură de Aur, *Predici la sărbători împărătești și cuvântări de laudă la sfinți*, EIBMBOR, București, 2002, p. 36) Se mai numește și Teofanie, Dumnezeiască Arătare, fiindcă în evenimentul botezului s-a manifestat participarea Celor Trei Persoane ale Prea Sfintei Treimi: Dumnezeu-Tatăl care Se revelează prin cuvântul Său, Dumnezeu-Duhul Sfânt în chip de porumbel binecuvântând apele cu pogorârea Sa și Dumnezeu-Fiul care primește botezul de la Ioan, sfințind astfel firea apelor și prin aceasta întreaga lume.

Icoana nu urmărește fixarea unui moment istoric, ci postulează o lectură duhovnicească, scoțând în relief trei aspecte esențiale ale spiritualității creștine: divino-umanitatea lui Hristos, Sfânta Treime și noua creație. Simetria scenei nu este deloc întâmplătoare. Hristos constituie axa verticală a compoziției, în jurul căreia se ordonează totul: Iordanul, malurile sale abrupte, munții și ceilalți participanți. Atenția se concentrează asupra lui Hristos pentru că „Acesta este Fiul Meu cel iubit întru care am binevoit” (Matei 3,17). Sub privirea uluită a puterilor cerești reprezentate de îngeri, Iisus intră în apele Iordanului și iese după pogorârea Duhului Sfânt asupra Sa, anticipând coborârea la iad și înălțarea în slavă. (Michel Quenot, *Învieră și Icoana*, Editura Christiana, București, 1999, p. 166)

Botezul lui Hristos are un aspect fundamental: în această zi s-a revelat oamenilor întregul adevăr dogmatic al lui Dumnezeu întreit în Persoane. „În Iordan botezându-te Tu, Doamne, închinarea Treimii S-a arătat, că glasul Părintelui a mărturisit Ție, Fiu iubit pe Tine numindu-Te, și Duhul în chip de porumbel a adeverit întărirea Cuvântului, Cel ce Te-ai arătat, Hristoase Dumnezeule,

Icoana Botezului lui Hristos

și lumea ai luminat, mărire Ție.” (*Antologhion*, Editura Episcopiei Aradului, p. 348) Această taină a celor trei Persoane unite într-o singură Dumnezeire, care este mai presus de înțelegere, nu s-a manifestat aici în duh, ci în forme sensibile. Ioan înainte-mergătorul a auzit glasul Tatălui și L-a văzut pe Duhul Sfânt în chip de porumbel confirmând acest glas - amândoi mărturisind că s-a arătat între oameni Fiul lui Dumnezeu în Persoana Celui botezat. (Leonid Uspensky, Vladimir Lossky, *Călăuziti în lumea icoanei*, Editura Sofia, București, p. 177). Aceasta este prima revelație a Sfintei Treimi după arătarea Sa lui Avraam la stejarul din Mamvri.

Lucrarea lui Hristos, venit să elibereze omenirea robită păcatului, nu începe printr-un act extraordinar, ci prin includerea Sa în viața omenească, prin supunerea față de legile condiției umane, prin chenoza Sa. Inaugurându-și activitatea prin regenerarea apei, esențială pentru viață, Hristos binecuvântează întreaga creație și cheamă omul la „reînnoirea” convertirii prin coborârea în apa curățitoare. Dacă la Crăciun Dumnezeu intră în timp, în această zi, a Botezului, omul pătrunde în Eternitatea dumnezeiască, anticipând ziua a VIII-a. (Michel Quenot, *Op. cit.*, p. 168)

Profeția lui Isaia, citită în timpul praznicului Nașterii Domnului, se împlinește sub ochii noștri: „Dacă ai rupe cerurile și Te-ai pogori, munții s-ar cutremura!” (Isaia 63, 19). Confirmat de Luca (3, 21-22), Evanghelistul Matei relatează că „cerurile s-au deschis” și că s-a auzit „glas din ceruri” (3,1 6 și 17). Iată comuniunea restabilită, comunicarea deschisă pentru totdeauna între lumea cerească și lumea pământească. Glasul Care spune: „Acesta este Fiul Meu cel iubit” (Matei 3,17), îl proclamă pe Iisus „Fiul lui Dumnezeu”, „Hristos”, ceea ce înseamnă „unsul lui Dumnezeu”. În această întâlnire a Cerului cu pământul, reînnoită prin Botezul lui Hristos și de aici înainte prin orice Botez, omenirea îl redobândește pe Dumnezeu ca Tată.

În acord cu textul evanghelic: „... a văzut cerurile deschise...” (Marcu. 1, 10-11), în partea de sus a icoanei este un segment de cerc simbolizând cerurile deschise pe care Adam le-a închis în urma lui și a urmașilor lui. Acest segment de cerc semnifică prezența lui Dumnezeu, care uneori iese și mai mult în evidență printr-o mână care binecuvântează. (Leonid Uspensky, Vladimir Lossky, *Op. cit.*, p. 178) Această emisferă este adesea formată din trei zone de culoare în degradeu, simbol al Sfintei Treimi. Dintr-acolo se revarsă raze de lumină asupra Mântuitorului, cu Duhul Sfânt coborându-Se în chip de porumbel.

Porumbelul este reprezentat într-un contur sferic, aproape de extremitatea razei de lumină. Lumina joacă un rol preponderent în această icoană, când Hristos coboară în întunericul care este mormântul lichid al apelor Iordanului, Tatăl îl slăvește și Duhul îl iluminează. Aceeași lumină și aceeași laudă însuflețesc Schimbarea la Față și Învieră, unde înălțarea lui Hristos este însoțită de o lumină abundentă. (Michel Quenot, *Op. cit.*, p. 169)

Ca să sfințească apele pentru curățirea

și înnoirea noastră, Cel Care a luat asupra Sa păcatele lumii se acoperă de apele Iordanului. În limbajul simbolic al icoanei, aceasta se exprimă prin reprezentarea Mântuitorului stând în picioare pe fundalul apei, ca într-o peșteră, înconjurat de apele Iordanului. Apare și aici aceeași peștera ca și în Icoanele Nașterii, a Schimbării la Față, a Răstignirii, a Pogorârii la Iad. Înțelegem că nu doar o parte, ci tot trupul Lui s-a scufundat ca semn al îngropării Lui, pentru că Botezul semnifică moartea Domnului (Coloseni 2, 12), dar în același timp, și ca semn al ridicării, pentru că Botezul semnifică și Învieră Domnului.

Ca semn al faptului că aici inițiativa îi aparține Lui, că El, Stăpânul, a venit la slugă și a cerut să fie botezat, Mântuitorul este aproape întotdeauna înfățișat mergând sau făcând o mișcare spre Sfântul Ioan înainte-mergătorul, plecându-și capul în același timp sub mâna lui Ioan. Cu mâna dreaptă binecuvântează apele Iordanului care îl acoperă, sfințindu-le prin scufundarea Lui. (Leonid Uspensky, Vladimir Lossky, *Op. cit.*, p. 178-179). Hristos le pregătește să devină apele botezului pe care le sfințește cu propriul Său trup. Apa își schimbă semnificația; odinioară nesfântită, imagine a morții-potop, ea este acum „izvor de apă vie” (Ioan 4, 14). În mod tainic, apa botezului primește valoarea sângelui lui Hristos. (Paul Evdochimov, *Arta Icoanei*, Editura Meridiane, 1993, p. 249). De atunci înainte apa a devenit nu imaginea morții, ci a nașterii la o viață nouă.

Sfântul Ioan Botezătorul oficiază cu mâna dreaptă deasupra capului Mântuitorului. Acest gest sacramental a făcut parte întotdeauna din ritualul botezului. În mâna stângă ține uneori un sul, simbolul propovăduirii sale, sau, face un gest de rugăciune care exprimă cutremurul ce l-a cuprins. (Leonid Uspensky, Vladimir Lossky, *Op. cit.*, p. 178). Sfântului Ioan Botezătorul îi revine misiunea unei mărturisiri; este martorul supunerii lui Hristos, al chenozei Sale. Însă, în Ioan Botezătorul ca Arhetip, ca reprezentant al neamului omenesc, întreaga umanitate este martora Iubirii dumnezeiești. (Paul Evdochimov, *Op. cit.*, p. 245)

Deși unele imagini îl arată pe Mântuitorul legat cu o pânză care îl înfășoară șoldurile, majoritatea icoanelor îl înfățișează gol. Și aceasta subliniază chenoza Dumnezeirii Sale. „Se dezbracă Cel Care îmbracă cerul cu nori” arată scopul acestei chenoze, pentru că, dezbrăcându-și trupul, îmbracă astfel goliciunea lui Adam și, împreună cu el, pe cea a întregii omeniri, în veșmântul slavei și al nescricăciunii (Leonid Uspensky, Vladimir Lossky, *Op. cit.*, p. 179). În fața lui Mesia dezbrăcat, gol, dar purtător al păcatelor oamenilor, Iordanul, își oprește curgerea apelor.

Sunt de obicei reprezentate două siluete mici la picioarele Mântuitorului, printre peștii care înoată în apele Iordanului. Una este a unui om dezbrăcat, care se întoarce cu spatele la El; cealaltă, a unei femei pe jumătate goală, de obicei luând-o la fugă, uneori călare pe un pește. După unii aceste detalii ilustrează texte ale Vechiului Testament care fac parte din slujba religioasă a sărbătorii și

sunt o prefigurare profetică a Botezului. „Marea a văzut și a fugit; Iordanul s-a întors înapoi” (Psalmul 113, 3). Așadar figura bărbătească este o alegorie a Iordanului iar cea feminină o alegorie a mării și se referă la trecerea evreilor prin Marea Roșie prefigurare a botezului (Leonid Uspensky, Vladimir Lossky, *Op. cit.*, p. 179). După alții cel două personaje alegorie sunt imaginile zeilor mitologici. Hristos coboară în Iordan pentru a birui și a lega monstrul marin. Prin intrarea Sa în apă, El exorcizează elementele lumii în același fel în care apa Botezului îl eliberează pe cel botezat de robia celui viclean făcând din el un fiu al lui Dumnezeu. Viziune sacramentală a noii creații inaugurată de Hristos, icoana arată explicit biruința asupra puterilor întunericului reprezentate prin dragonii biruiți și puși pe fugă. (Michel Quenot, *Op. cit.*, p. 168)

În unele icoane apare un detaliu în spatele înainte-mergătorului fiind reprezentat un arbust la baza căruia stă o secure, rezumat cutremurător al învățării date fiecărui nou botezat: „Iată securea stă la rădăcina pomilor și tot pomul care nu face roadă bună se taie și se aruncă în foc. Eu unul vă botez cu apă spre pocăință, dar Cel ce vine după mine... vă va boteza cu Duh Sfânt și cu Foc.” (Matei 3, 10-11)

Îngerii iau parte la ritualul sfânt. Textele slujbelor, pomenindu-le prezența, vorbesc despre starea lor: „Cetele îngeresti s-au umplut de mirare, de frică și de bucurie” Dar nu vorbesc despre rolul pe care l-au avut. Așa încât rolul lor este adesea diferit înțeleș și reprezentat. Uneori, în special în icoanele de mai târziu, țin în mâini mantii, având, evident, rol de slujitori în timpul Botezului, gata să înveșmânteze trupul Domnului când iese din apă. Dar de regulă și aici, ca și în icoanele altor sărbători, rolul lor de slujitori este foarte puțin indicat. Ei sunt înfățișați cu mâinile acoperite de propriile mantii, ca semn de evlavie în fața Celui pe Care îl slujesc. Numărul lor variază: doi, trei sau mai mulți. Înclinarea figurilor îngerilor așezați unul deasupra celuilalt și înclinarea Sfântului Ioan Botezătorul repetă liniile râului, ale figurii Mântuitorului, concentrând asupra Lui toată atenția privitorului (Leonid Uspensky, Vladimir Lossky, *Op. cit.*, p. 180).

Tot simbolismul dens și concentrat al Botezului, pe care icoana praznicului ni-l relevă, ne face să înțelegem importanța deosebită a acestui act: moartea este deja pe Cruce iar Lumina Învierii prezentă. Spunând Sfântului Ioan: „Așa se cuvine nouă să împlinim toată dreptatea” (Matei 3, 15), Hristos a anticipat cuvântul ultim care va răsună în grădina Ghetsimani: „Părinte ... nu voia Mea ci voia Ta să se facă” (Matei, 22, 42) și care să ne dorim să răsune mereu în inimile noastre și să se îplinească pe calea mântuirii cea gătită nouă de Mântuitorul, pe care să-L urmăm cu smerenia pe care ne-a arătat-o de la Naștere, Botez și până la Cruce.

Sorin Gheorghe SĂPLĂCAN

Slujirea arhierescă a Mântuitorului Iisus Hristos

Slujirea de Arhieru a Mântuitorului Hristos prin care Se aduce Jertfă pe Sine este îndreptată spre Dumnezeu-Tatăl ca primitor al acestei Jertfe. Dar, întrucât Hristos vrea ca să-i încadreze și pe oameni în jertfa Sa, aceasta cuprinde în ea și o direcție îndreptată spre oameni. În acest sens, „întrucât Hristos aduce ca jertfă firea umană asumată de El, slujirea aceasta are și o direcție și un efect îndreptat spre aceasta” (Pr. Prof. Dr. Dumitru Stăniloae, *Teologia Dogmatică Ortodoxă*, vol. II, Editura Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă, București, 2010, p. 133). Demnitatea arhierescă a lui Hristos este mărturisită și de către Sfântul Apostol Pavel: „Așa și Hristos, nu S-a preaslăvit pe Sine însuși ca să Se facă Arhieru, ci Cel ce a grăit către El: « Fiul Meu ești Tu, Eu astăzi Te-am născut». În alt loc se zice: «Tu ești Preot în veac, după rânduiala lui Melchisedec». El, în zilele trupului Său, a adus cu strigăt și cu lacrimi cereri și rugăciuni către Cel ce putea să-L mântuiască din moarte și auzit a fost pentru evlavie Sa, și, deși era Fiu, a învățat ascultarea din cele ce a pățimit, și desăvârșindu-Se, S-a făcut tuturor celor ce-L ascultă pricină de mântuire veșnică. Iar de Dumnezeu a fost numit: Arhieru după rânduiala lui Melchisedec” (Evrei 5,5-10). Aspectul slujirii arhieresti a lui Hristos este propriu doar teologiei ortodoxe. Făcând o comparație între doctrina catolică și protestantă și cea ortodoxă, Pr. D. Stăniloae mărturisea: „Teologia apuseană catolică și protestantă, eliminând efectul slujirii arhieresti a lui Hristos asupra firii omenești a Lui și socotind-o numai ca o lucrare de satisfacere a onoarei lui Dumnezeu în numele oamenilor care L-au jignit cu păcatul lor, sau numai ca o ispășire a vinei lor, a eliminat toată preocuparea de restabilire a firii omenești prin jertfă, întâi în Hristos și prin aceasta și în cei ce cred

în El, adică tot efortul ascetic, sfințitor și îndumnezeitor al jertfei și în general al mântuirii, reducând-o pe aceasta la o simplă operație juridică, exterioară firii omenești” (*Ibidem*, p. 134).

Sfinții Părinți au fost cei care au accentuat faptul că Jertfa lui Hristos săvârșită în calitatea Sa de Arhieru veșnic are ca efect restaurarea, sfințirea și îndumnezeirea naturii umane asumată de El. Jertfa Sa poate fi privită din perspectiva a două direcții: direcția orientată spre Dumnezeu și direcția orientată spre natura umană asumată de Hristos, și prin aceasta, spre ceilalți oameni. Deoarece omul a fost creat pentru a fi în comuniune de iubire cu Dumnezeu ca Treime de Persoane, și dat fiind faptul că „Dumnezeu nu putea iubi starea de păcat a oamenilor, care e o stare de dușmănie a acestora față de El” (*Ibidem*, p. 136), la „plinirea vremii, Dumnezeu a trimis pe Fiul Său, născut din femeie, născut sub Lege, ca pe cei de sub Lege să-i răscumpere, ca să dobândim înfierea” (Gal. 4,4-5). Astfel, prin Jertfa Sa, Hristos câștigă iubirea lui Dumnezeu pentru om, restabilindu-se relația de comuniune între om și Creator. Jertfa de pe Golgota desăvârșește jertfele Vechiului Testament care erau aduse lui Dumnezeu tot în folosul poporului: „El a intrat o singură dată în Sfânta Sfințelor, nu cu sânge de țapi și de viței, ci cu însuși sângele Său, și a dobândit o veșnică răscumpărare” (Evrei 9,12). Dacă jertfele vechi testamentare nu urmăreau adeseori decât curățirea formală, curățirea trupestă, în schimb Jertfa lui Hristos a avut ca urmare întemeierea unei Noi Legi, cu implicații directe asupra naturii umane: „Căci dacă sângele țapilor și al taurilor și cenușa junincii, stropind pe cei spurcați îi sfințește spre curățirea trupului, cu atât mai mult sângele lui Hristos care, prin Duhul cel veșnic, S-a adus lui Dumnezeu pe Sine Jertfă fără

de prihană, va curăți cugetul vostru de faptele cele moarte, ca să slujiți Dumnezeului celui viu” (Evrei 9, 13-14) și iarăși: „Și întru această voință suntem sfințiți, prin jertfa trupului lui Hristos, odată pentru totdeauna... căci printr-o singură jertfă adusă, i-a adus la veșnică desăvârșire pe cei ce se sfințesc” (Evrei 10,10,14). Moartea lui Hristos și Jertfa Sa răscumpărătoare este o totală predare a lui Hristos ca om, Tatălui. Ca mădulare ale trupului Său trebuie să ne însușim starea de jertfă a lui Hristos, trupul Său jertfit și înviat având o importanță centrală în mântuirea noastră, oferindu-ne puțința de a participa la viața dumnezeiască. Jertfa Mântuitorului are o deosebită importanță și pentru faptul că El nu a fost jertfit de altcineva, adică fără acordul sau fără voia Lui, ci din însăși dorința Sa, oferindu-Se de bunăvoie ca jertfă de răscumpărare. Hristos este singurul care Se identifică atât cu Jertfa, cât și cu Arhierul (cel ce aduce jertfa), este Jertfă dar și Jertfitor în același timp. Fiind începătura învierii celor adormiți, Hristos, „a primit să ofere trupul Său întru totul lui Dumnezeu și prin aceasta să-l învie pentru a-l dăruia ca un aluat al învierii nouă oamenilor prin unire noastră cu El” (*Ibidem*, p. 139).

O consecință a Jertfei lui Hristos o constituie sfințirea și eliberarea firii umane de păcat și de moarte, după cum afirmă și Sfântul Chiril al Alexandriei: „Deci, când S-a făcut Hristos Arhieru și prin El am fost aduși în chip spiritual întru miros de bună mireasmă lui Dumnezeu și Tatăl, atunci ne-am învrednicit în chip bogat de bunăvoința Lui și am dobândit și făgăduința sigură că moartea nu mai are putere asupra noastră. S-au destrămat și cele ale mâniei și au fost desființate urmările blestemului vechi. Căci am fost binecuvântați în Hristos” (Sfântul Chiril al Alexandriei, *Glaphy-ra*, P.G. 69, col. 73 A, apud Pr. Prof. Dr.

Dumitru Stăniloae, *op.cit.* p. 141). Jertfa Mântuitorului este liantul care reface legătura de comuniune dintre Dumnezeu și oameni, „căci așa a iubit Dumnezeu lumea, încât pe Unul-Născut Fiul Său L-a dat ca oricine crede în Dânsul să nu piară, ci să aibă viață veșnică” (Ioan 3,16), iar omul realizează starea de comuniune cu Dumnezeu „prin renunțarea la starea de păcat, ca stare de egoism” (*Ibidem*, p. 147). În calitate de Arhieru, Hristos Se aduce jertfă Tatălui. Trebuie precizat însă că în cadrul Jertfei de pe Cruce nu pătimește firea dumnezeiască, ci Hristos ca Persoană, „atunci când întrebăm cine a fost răstignit răspunsul este că Logosul a fost răstignit, Cel „ce a spânzurat pământul pe ape”, însă atunci când întrebăm cum a fost răstignit, trebuie să răspundem că El a fost răstignit „cu trupul”, fiindcă ceea ce a fost răstignit este firea umană a Logosului”. (Pr. Ioannis Romanides, *Dogmatica Patristică Ortodoxă, o expunere concisă*, Editura Ecclesiast, Sibiu, 2010, p. 49).

Ionuț MÎLCOMETE

Vedere duhovnicească asupra Sărbătorilor din timpul iernii

Sărbătorile din timpul iernii poartă în ele o mare încărcătură duhovnicească în profunzimea lor, față de ceea ce vedem la suprafața lor, sau trăim mulți dintre noi prin superficializarea acestora. Cele mai importante sunt înșirate pe durata a două săptămâni, și pogoară Cerul pe Pământ umplând de bucurie și pace întreaga creație.

În continuare vom reda câteva repere cu privire la principalele Praznice.

Nașterea Domnului (25 decembrie), reprezintă pogorârea de pe Tronul Slavei a Fiului lui Dumnezeu care se naște în ieslea Betleemului dându-ne fiecărui dintre noi posibilitatea să ne naștem în Împărăția Tatălui

Său prin trăirea principiilor Sale evanghelice.

Crăciunul (cum este cunoscut în popor), pentru mulți oameni reprezintă doar Moș Crăciun, o masă bogată, înnoirea îmbrăcăminte, petrecerile și balurile organizate cu această ocazie. O trăire pur trupestă a acestui mare Praznic. Noi trebuie să ne curățim sufletul pentru acest Praznic prin postul pe care îl ținem, în special prin spovedanie și prin împărtășirea cu Sfintele Taine. Făcând așa și Domnul se va naște în sufletul nostru și nu doar în ieslea Betleemului.

Tăierea Împrejur a Domnului (1 ianuarie), reprezintă o dovadă reală că Domnul Iisus

Hristos a luat trup omenesc real și el respectă Legea Vechiului Testament prin tăierea Sa împrejur. Tot acum mai prăznuim și pe stâlpul Bisericii, Sfântul Vasile cel Mare. Și acest Praznic este trăit de mulți creștini doar în sensul trupesc, datorită faptului că precedă trecerea în anul civil, oamenii petrecând Revelionul, foarte puțini participând în ziua Praznicului la Sfânta Liturghie.

Botezul Domnului (6 ianuarie), reprezintă descoperirea tuturor ipostasurilor lui Dumnezeu (Teofania); Tatăl Îl mărturisește pe Iisus Hristos ca Fiu al Său, iar Duhul pogoară asupra Fiului. Și la acest Praznic își fac loc unele obiceiuri

străine de duhul sărbătorii (prin Moldova se beau 40 de pahare de vin care nu au nici o legătură cu Praznicul).

Soborul Sfântului Ioan Botezătorul (7 ian.), la care se cinstește primul pustnic al Ortodoxiei care l-a botezat pe Domnul Slavei în râul Iordan. Sfântul Ioan Botezătorul din păcate este sărbătorit doar prin petreceri, uneori cu mult alcool, de către cei care îi poartă Sfântul nume și nu este cinstit prin participarea la Sfânta Liturghie, și citirea acatistului său și luare aminte la viața sa.

Nu este condamnabil faptul că omul are masa îmbelșugată, deoarece se cuvine să ne bucurăm de ceea ce Domnul ne-a

dat, mulțumindu-I pentru toate, dar să fim cumpătați. Cel mai important este să ne ospătam din Ospățul Stăpânului (pentru, a avea sufletul îmbelșugat de Har), din hrana cea cerească, prin participarea la slujbele Bisericii și împărtășirea cu Trupul și Sângele Domnului, pentru a trăi în mod real și autentic Sfintele Sărbători. Făcând acestea nu vom mai spune: „Nu știu cum au trecut Sărbătorile!”, ci vom exclama: „Am trăit cu adevărat bucuria Sărbătorilor!”. Sărbători binecuvântate tuturor creștinilor!

Dănuț TULCAN

COMITETUL DE REDACȚIE

Președinte de onoare: **ÎPS. Dr. TIMOTEI SEVICIU**, Arhiepiscop al Aradului
Redactori coordonatori: **Pr. IOAN TULCAN**, **Pr. CRISTINEL IOJA**
Secretari de redacție: **Pr. ADRIAN MURG**, **Diac. CAIUS CUȚARU**
Administrație: **Pr. FILIPALBU**, **Pr. LUCIAN FARCAȘIU**

Articolele și corespondența se trimit pe adresa redacției:

Str. Academia Teologică, nr. 9, Arad
Tel/Fax: 0257-285.855, calea.mantuirii@yahoo.com
Tipărit la Poudique srl Arad.
ISSN: 1582-1951; Preț: 1 leu
Costul unui abonament este de 50 lei anual.